

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dissertationem Moralem De Norma Actionum Humanarum
Indultu Facultatis Inclytae Philosophicae In Celeberrima
Academia Lipsiensi die VII. Maii Ann. MDCXCIIIX. H. L. Q.
C. sub Praesidio Dn. M. Joh. ...**

Lipsiae, 1698

§. XVII

urn:nbn:de:bsz:31-102642

tionē perfecta. *Secundò* injuria inferitur, si quis alteri auferat, quod jure adversus auferentem efficaci possidebat. Ut si quis domino justo rem eripiat, vel si precario rem tenenti tertius eam extorqueat. Sed requiritur, ut jus, quo quis rem tenet, sit adversus auferentem efficax; secus enim si fuerit, de injuriā illatā nullam conqverendi causam habet. Ut si Dominus rem precario datam repetat; is enim validius, quàm possessor jus habet, ob naturam precarii, quod quocunque tempore revocari potest. Item si rem privato auferat, jure eminentis dominii, is qui summo in civitate imperio gaudet; tum enim itidem jus possidentis contra auferentem non valet, concurrentibus scil. illis requisitis, quæ in tali sublatione adesse debent. Et ratio hujus injuriæ est, quòd ex lege naturæ id cuilibet juris competit, ne citra culpam suam bonis, quæ possidet, spoliatur; cùm aliàs salva socialitas consistere non posset. *Tertiò* committitur injuria, si alteri inferatur data opera malum, quod inferendi penes ipsum potestas non fuit. Exempli gratiã, si quis ob delictum commissum ab incompetente judice puniatur. Ratio est eadem, quæ antè fuit tradita; Sed requiritur, ut quis non lacesitus lædatur. Nam aliàs sibi imputet, quòd suã culpã provocavit læsionem; cùm secundum vulgatam Jurorum regulam, damnum, quod quis suã culpã sentit, non sensille videatur, *l. 203. ff. d. R. I.* Quòd pertinet illud *Arist. Nicom. L. 5. c. 15.* *Ὁ δὲ δὲ ἐπιτελεῖ καὶ τὸ αὐτὸ ἀντιπρὸς ἑ δὲ δὲ ἀδικεῖν.* Qui, quod passus est, idem vicissim facit, non videtur injuriam inferre.

§. XVII.

Sed non sufficit ad hoc, ut alteri dicatur injuria illata, si quacunqve ratione malo aliquo præter culpam suam sit affectus; sed prætereã requiritur, ut à sciente & volente, seu datã operã ex proarēsi & proposito sit factum. Unde primò liquet, eum, qui usu rationis est destitutus, ut furiosum & mente captum injuriam inferre non posse. Deinde injuriam non posse dici læsionem illam, quæ ab ignorante vel invito procescit. Ut si venator emittat jaculum; id autem fortuitò erumpentem ex dumetis hominem lædat; vel in prælio quis socium hostili veste indutum occidat; Nam *ἀδίκημα, καὶ δικαιοπραγία ἀρετῆς ἢ ἐκείνου, καὶ ἀκρίβεια.* *Justum vel injustum factum*

Etum ex ultroneo vel invito colligitur *Arist. Nicom. Delicta ex voluntate & proposito distinguuntur l. 14. ad L. Cornel. de sic. l. 53. d. furt.* Potest autem duplici modo ab ignorante & invito læsio fieri. Vel ita, ut nihil omnino ipsi imputari queat, ita, ut alter non nisi de infelicitate fati querendi causam habeat; ut si servus, dum januam aperit, dominum fortè prope eam stantem percutiat, vel miles, dum in loco consueto se exercet, ex improvise procedentem hominem lædat; & talis læsio dicitur *infortunium*, vid. §. 4. & 5. J. ad L. *Aquil.* vel ignorantia orta est ex socordia aut neglectu debitæ diligentie, & tum læsio fieri dicitur *culpa*.

§. XIII.

In cujus divisione commodè sequi possumus JCtos Romanos, eamque dispescere in *latam*, *levem*, & *levissimam*. *Lata culpa* est *omissio infimæ diligentie*, quando nimirum quis nescit, aut negligit ea, quæ quilibet ratione utens non neglexisset; seu ut *Ulpianus* ait in *L. 213. d. V. S.* cum quis non intelligit; quod omnes intelligunt. Ut si quis depositam apud se pecuniam in publico foro exponat, satis eam tutam ibi fore sibi persuadens. Exempla plura pete ex *Vinnio ad Instit. §. 2. cap. 10. n. 8. in ff.* *Culpa levis* dicitur *promissio diligentie mediæ, s. exactæ*, quando nimirum quis ea nescit aut negligit, quæ quilibet bonus paterfamilias non neglexisset. *Levissima* demique culpa dicitur *omissio diligentie exactissimæ*; cum quis in obeundis negotiis exactissimi & diligentissimi patrisfamilias curam omittit. Ceterum quæ culpa in singulis contractibus præstanda sit, latè Jcti Romani persequuntur; Nos hic breviter non nisi summas hac de re regulas, quatenus ex præceptis J N. manifestè fluunt, exponemus. Nimirum (1.) *In iis negotiis, ubi utriusque pars emolumentum sentit, culpa levis præstanda est.* Cujus rei ratio etiam in pacto quari potest. Cum enim duo negotiorum mutue utilitatis gratiâ contrahunt, censentur se obstrinxisse, ad adhibendam communem & inter homines consuetam diligentiam. (2.) *In quocumque negotio solius accipientis versatur utilitas, in eo præstanda est culpa levissima.* Cum enim ex humanitate & benevolentia quis alteri rem dat, ex qua non nisi accipiens utilitatem percipiat, æquum est, ut is, quoad potest, easdem vices reddat; Et hinc exiguum erit, saltem in id summâ diligentiam incumbere,